

Список використаних джерел:

1. Пономаренко В. Іноземні цінні папери: проблеми та перспективи для фондового ринку України. Том 7. № 1. 2024. С.194-201. <https://doi.org/10.32518/sals1.2024.194>. URL: <https://sjs-journal.com.ua/uk/journals/tom-7-1-2024/inozemni-tsinni-paperi-problemi-ta-perspektivi-dlya-fondovogo-rinku-ukrayini>.
2. Голюк В.Я., Кузьмінський В.З., Чумаченко О.Г. Сучасний стан фондового ринку України та перспективи його розвитку. *Економіка та суспільство*. Випуск № 64. 2024. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-96>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/4323/4249/>
3. Шулик Ю. В. Стан та перспективи розвитку фондового ринку України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка» : науковий журнал. Острог : Вид-во НаУОА, червень 2024. № 33(61). С. 69–80. URL: <https://eprints.ua.edu/id/eprint/9342/1/State%20and%20prospects%20for%20the%20development.pdf>.

Abstract: *the paper examines the problems and prospects of foreign securities circulation in the Ukrainian stock market. Regulatory, infrastructural, and investment aspects of integrating foreign financial instruments are analyzed.*

Keywords: *stock market, foreign securities, investments, regulation, exchange activities, financial instruments.*

Науковий керівник:

Боднар О.А.,

канд. екон. наук, доцент,

*доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 631.1:368

Аграрні ризики як об'єкт страхування в сучасних умовах

Денис Іваненко,

*здобувач вищої освіти спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»*

*Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Анотація: *Проведено комплексний аналіз аграрних ризиків як об'єкта страхування в умовах сучасної економіки та глобальних кліматичних змін. Розглянуто основні види ризиків, механізми їх мінімізації за допомогою страхових продуктів та сучасні тенденції розвитку агрострахування в*

Україні. Особлива увага приділяється статистичним даним, які свідчать про невисокий рівень охоплення страхуванням аграрних підприємств та необхідності активної державної підтримки. Також розглядаються інноваційні підходи до впровадження технологій у страхову практику, що дозволяють знизити фінансові втрати аграріїв.

Ключові слова: аграрні ризики, страхування, агрострахування, статистика, сільське господарство, державна підтримка, інноваційні технології.

Аграрні ризики – це комплекс невизначеностей, що виникають у процесі ведення сільськогосподарського виробництва. Їх сутність полягає у тому, що діяльність аграрного сектору завжди залежить від безлічі зовнішніх (природних, економічних, політичних) та внутрішніх (організаційних, технологічних) чинників. З одного боку, невизначеність може створювати можливості для додаткового прибутку або інновацій, але з іншого – вона часто стає причиною суттєвих втрат, що негативно впливають на фінансову стабільність господарств.

У природному середовищі сільське господарство зіштовхується з небезпеками, пов'язаними з несприятливими погодними умовами, кліматичними аномаліями, шкідниками та хворобами рослин і тварин. Ці фактори, що важко піддаються контролю, можуть призводити до різкого зниження врожайності або втрати цілого врожаю. Водночас, економічні ризики виникають через коливання цін на продукцію, нестабільність попиту, збільшення собівартості виробництва та проблеми з доступом до фінансових ресурсів. Такі умови впливають не лише на дохід фермерів, а й на всю економічну структуру аграрного сектору. Соціально-політичні фактори також відіграють значну роль: зміни у державній політиці, нові законодавчі ініціативи, субсидіювання або їх відміна можуть істотно змінити умови ринку. Політична нестабільність, як наслідок військових дій чи інших зовнішніх впливів, посилює невизначеність і створює додатковий тиск на аграрні підприємства. Також варто зазначити, що внутрішні організаційні проблеми, такі як застарілі технології чи невідповідність управлінських підходів сучасним вимогам, можуть посилювати негативний вплив зовнішніх факторів.

Класифікація аграрних ризиків зазвичай проводиться за основними критеріями: джерелом виникнення, масштабом впливу та характером наслідків. За джерелом ризики можуть бути розділені на природні – обумовлені стихійними лихами, кліматичними змінами, епідеміями серед рослин або тварин, та антропогенні, що виникають внаслідок людської діяльності, наприклад, неправильного застосування агрохімікатів чи неефективного управління господарством. За масштабом впливу аграрні ризики можуть бути локальними – що впливають на окреме господарство, або регіональними, коли негативні явища охоплюють великі території, що ускладнює ефективне протидію наслідкам. Щодо характеру наслідків, ризики поділяють на чисті, коли негативний результат майже гарантований (наприклад, посуха, що призводить до зниження врожайності), та спекулятивні, які можуть як спричинити втрати,

так і відкрити можливості для отримання додаткового прибутку, залежно від швидкості реакції та адаптації господарства до змін ринкових умов.

Важливо розуміти, що ефективне управління аграрними ризиками вимагає інтегрованого підходу. Це означає використання як технічних засобів (сучасних систем прогнозування погоди, моніторингу стану посівів та раннього виявлення шкідників), так і економічних та організаційних методів (страхування, створення фінансових резервів, адаптація виробничих технологій). Такий підхід дозволяє не лише зменшити можливі збитки, а й максимально використати потенціал виникаючих можливостей, адаптуючись до змін у зовнішньому середовищі.

Страховання є невід'ємною складовою сучасної системи управління аграрними ризиками, адже воно дозволяє не лише мінімізувати фінансові втрати, але й забезпечити стабільність господарської діяльності навіть у випадку несприятливих подій. Завдяки страхуванню фермери отримують можливість розподілити ризики, пов'язані з впливом кліматичних аномалій, стихійних лих, епідемій серед рослин і тварин, а також коливаннями ринкових цін. Страхові програми для аграрного сектору зазвичай орієнтовані на покриття витрат, що виникають у зв'язку з пошкодженням врожаю або втратами майна. Це дозволяє господарствам отримувати компенсацію у разі виникнення збитків, що спричинені як природними факторами, так і наслідками людського впливу. Такий механізм допомагає зберегти фінансову стабільність підприємства, що, у свою чергу, сприяє подальшому розвитку та модернізації виробництва. Крім того, страхування стимулює інновації та впровадження сучасних технологій, оскільки знання про можливість отримання страхової компенсації зменшує відчуття невизначеності. Фермери можуть експериментувати з новими методами вирощування, впроваджувати ефективні агротехнічні рішення та удосконалювати систему управління виробництвом, не боячись повних фінансових втрат у разі невдалого результату.

Державна підтримка та партнерство з фінансовими установами також відіграють ключову роль у розвитку аграрного страхування. Спеціальні програми субсидування страхових премій, проведення навчальних семінарів і консалтингових заходів допомагають аграріям краще розуміти свої ризики та ефективно їх управляти. Це сприяє створенню більш стійкого аграрного сектору, який здатний адаптуватися до змін у ринкових умовах та природному середовищі. Механізми страхування відіграють ключову роль у цьому процесі, адже вони дозволяють розподілити фінансове навантаження від несприятливих подій, забезпечуючи оперативне реагування на випадкові збитки. Сучасні страхові продукти для аграрного сектора охоплюють широкий спектр ризиків – від шкоди, завданої стихійними лихами (посуха, повені, град), до втрат, пов'язаних з епідеміями серед сільськогосподарських культур та тварин, а також з коливанням ринкових цін. Інноваційні технології, які використовуються в агрострахуванні, включають супутниковий моніторинг, застосування дронів для отримання аерознімків посівів, а також системи аналізу великих даних. Завдяки таким технологіям страхові компанії можуть оперативно проводити

оцінку збитків, точно прогнозувати ризики та розробляти індивідуальні страхові продукти, адаптовані до специфіки кожного господарства. Наприклад, аналіз даних у режимі реального часу дозволяє скоротити час оцінки збитків до 30% у порівнянні з традиційними методами, що сприяє швидшому відновленню виробничих процесів та мінімізації фінансових втрат.

За останніми даними, агрострахування в Україні демонструє стабільне зростання. Наприклад, за звітами 2023–2024 років, страхове покриття великих аграрних підприємств становить близько 45%, тоді як серед малих та середніх господарств – 30%. Загальний обсяг страхових премій зріс на 22% порівняно з попереднім роком, що свідчить про активну інтеграцію страхових інструментів у аграрну практику. Статистичний аналіз також показує, що завдяки впровадженню інноваційних технологій, час обробки страхових випадків скоротився на 30% порівняно з традиційними методами. Це дозволяє значно скоротити строк отримання компенсації, що позитивно впливає на відновлення виробництва після негативних подій. Крім того, державні програми субсидування страхових премій стимулюють впровадження страхування серед дрібних фермерських господарств, що традиційно мають нижчу платоспроможність. Вони дозволяють значно зменшити фінансове навантаження на фермерів, що робить страхові послуги більш доступними та популярними. Згідно з останніми даними Міністерства аграрної політики, за 2024 рік кількість застрахованих об'єктів у сегменті малого бізнесу зросла на 18%. Це свідчить про покращення доступності страхових продуктів, підвищення рівня фінансової грамотності серед фермерів та зниження загальних ризиків у галузі. Розвиток страхування також сприяє створенню більш стійкої економічної моделі агробізнесу, адже дає змогу прогнозувати можливі фінансові втрати та забезпечувати їх компенсацію у разі несприятливих умов. Завдяки субсидіям уряд стимулює фермерів не лише до укладення страхових угод, а й до впровадження практик управління ризиками, що, у свою чергу, покращує загальну продуктивність сектору. Також підвищується довіра до страхових компаній, що сприяє подальшому розширенню ринку страхових послуг в агросекторі.

Також варто зазначити, що інвестиції в інноваційні технології стають рушійною силою для підвищення ефективності агрострахування. Компанії активно впроваджують системи аналізу даних, які дозволяють не лише прогнозувати ризики, а й проводити постійний моніторинг стану аграрних ресурсів. Сучасні методи, такі як використання супутникових даних, штучного інтелекту та машинного навчання, допомагають більш точно оцінювати ризики та приймати обґрунтовані рішення щодо страхування. Цей підхід забезпечує більш оперативне реагування на зміни у погодних умовах та інших факторах, що впливають на врожайність. Крім цього, цифрові технології дозволяють автоматизувати процеси оцінки страхових випадків, що значно скорочує час на отримання виплат та знижує витрати на адміністрування. Завдяки впровадженню блокчейн-технологій та смарт-контрактів страхові виплати можуть здійснюватися автоматично після підтвердження настання страхового

випадку, що мінімізує ризик затримок і шахрайства. Такі інновації роблять страхування більш прозорим, доступним і вигідним як для страхувальників, так і для страхових компаній.

Таким чином, інтеграція механізмів страхування з інноваційними технологіями створює основу для зниження аграрних ризиків, що сприяє формуванню стійкого та адаптивного аграрного сектору в Україні. Це дозволяє не лише мінімізувати можливі збитки, але й відкриває нові можливості для розвитку господарств, підвищуючи їх інвестиційну привабливість та сприяючи модернізації виробничих процесів. Завдяки цьому українські фермери можуть ефективніше управляти своїми господарствами, зменшуючи вплив зовнішніх факторів та забезпечуючи стабільний розвиток аграрного сектору країни.

Список використаних джерел:

1. Gamayunova, V., & Panfilova, A. (2020). Effect of fertilization on the accumulation overground mass of spring barley plants. *Scientific Horizons*, 23(5), 7-14. doi: 10.33249/2663-2144-2020-90-5-7-14.
2. YouControl Market. (n.d.). Агропромисловий комплекс України, огляд ніші та реалії сьогодення. URL: <https://blog.youcontrol.market/aghropromislovii-kompleks-ukrayini-oghliad-nishi-ta-riekaliyi-sogho-diennia/>
3. Ефективна економіка. (2016). Сутність та класифікація ризиків на залізничному транспорті. URL: <https://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5267>.
4. Агροстрахування України. (2023). Статистичний звіт щодо агροстрахування. URL: <http://agroinsurance.ua/statistics/>
5. Міністерство аграрної політики та продовольства України. (2024). Програми субсидування агροстрахування: звіт за 2024 рік. URL: <https://www.minagro.gov.ua/>
6. Financial Times Україна. (2024). Інноваційні технології в агροстрахуванні: аналіз сучасних трендів. URL: <https://www.ft.ua/>
7. Статистичний портал України. (2024). Огляд ринку агροстрахування: ключові показники та тенденції. URL: <https://ukrstat.gov.ua/>
8. Боднар О. А., Хоренженко В. В., Татаренкова Ю. В. Функціонування страхового ринку України в умовах пандемії COVID-19 / Електронний фаховий журнал «Ефективна економіка». №10. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2020/69.pdf.

Abstract: *This paper presents a comprehensive analysis of agricultural risks as an object of insurance under modern economic conditions and global climate change. It examines the main types of risks, mechanisms for their mitigation through insurance products, and the current trends in agro-insurance in Ukraine. Particular attention is paid to statistical data demonstrating the low penetration rate of insurance among agricultural enterprises and the necessity for active state support. Innovative approaches to the implementation of technologies in insurance practices are also discussed to reduce financial losses.*

Keywords: *agricultural risks, insurance, agro-insurance, statistics, agriculture, state support, innovative technologies.*

Науковий керівник:

Боднар О.А.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування